

CZŁOWIEK-RODZINA-PRAWO

W tym numerze:

<i>Andrzej Dzięga</i> Personal rights – family rights	3 - 4	<i>Andrzej Dzięga</i> Notes on interpretation of article 1 § 2 of the Family and Guardianship Code	5-6
<i>Patrycja Glazer</i> Wsparcie finansowe młodych rodzin w nabywaniu własnego mieszkania. Część II	7	<i>Patrycja Glazer</i> The financial support of young families in buying their own homes. Part II	8
<i>Paulina Woś</i> Rodzina w prawie ubezpieczeń społecznych - prorodzinne orzecznictwo Sądu Najwyższego	9-13	<i>Paulina Woś</i> Family in social insurance law - Pro-family jurisdiction of the Supreme Court	14
<i>Krzysztof Pokorski</i> Władza sądownicza w strukturze władzy kościelnej	16-21	<i>Krzysztof Pokorski</i> La potestà giudiziale nella struttura della potestà nella Chiesa	22
<i>Monika Jaworowska—Górska</i> Wpływ wychowania w rodzinie z problemem alkoholowym na przygotowanie do zawarcia małżeństwa	23-27	<i>Monika Jaworowska—Górska</i> The influence of being raised in a family with alcohol problems on being ready to enter into marriage	28

***Polskie prawo rodzinne
— aktualności***

Personal rights – family rights

Issues connected with the family, including protection of family rights arise in legal discussion on a variety of subjects, even those apparently distant from subject matter regulated in the Family and Guardianship Code. It proves that the matter is of paramount importance recognized both by the legislator and jurisprudence. A. Herbert's paper titled „Good name – image – privacy. Current problems of personal rights protection in court judgements” [Legal- Economic Review No. 18 (1/2012), p.5-19] serves as a good example. The substance of the text supported by a great number of footnotes (more often than not half-page long) deals with the issues of personal rights and their legal protection. The excerpt on values protected by article 23 of the Civil Code drew my attention. Among those values (presented in a great number of court judgements) the author lists : protection of family life and the bond between parents and their child, the right to a married life, the right to have a father , the right to live in a complete family, a deceased person's worship, family tradition and others. [A. Herbert, p.10]

It needs stressing, without undermining the author's thought presented in the paper, that the list of values connected with the family includes some values which while being of strictly personal nature possess more prominent substantive features. For they concern a relationship between natural persons, in this case, within a family relationship, e.g. the above mentioned right to a married life, the right to have a father or the right to a deceased person's worship. Because the relationship concerns another natural person the value protected by civil law enjoys a wider prominence. In some circumstances the value might become (usually becomes) a common interest of the persons involved as it concerns a mutual relationship between them. Here, the difference between such more complex personal rights (interpersonal rights) and other personal rights which by nature concern one person only, is clearly visible (individual personal rights)

The following values mentioned by the author: family life, bonds between parents and children, the right to live in a complete family and family tradition are of even more prominence. In the cases of the above mentioned personal rights, it seems that, what we are dealing with is not a mutual interpersonal relationship but in fact two different and independent phenomena, however, always protected as personal rights. On the one hand, there is a multiplied interpersonal relationship which concerns all persons involved, on the „each –other” basis while on the other, we have here a community relationship with predominately community contents: all of us as a not specified family. Thus, it concerns family as a uniform entity which is by nature different from the sum of mutual relationships between natural persons. Such values and their protection anchored in article 23 of the Civil Code may not be assessed by using a simple principle : a natural person – a natural person as their analysis requires recognition of a family and rights stemming from it.

It must be noted with satisfaction that when discussing family, authors naturally link considerations about the family and guardianship law with those about law concerning family, invoking more openly the fourth sub-area - that is family rights. Those sub-areas considered jointly constitute a uniform body of legal thought on the family which in the area of family – related law in the words of one of the most prominent Polish specialists (I will cover the topic in future issues) remains „the backbone and blood circulation” of the reflection which allows the reflection to be incorporated by the civil law jurisprudence.

Obviously, as the author repeats after outstanding law personalities, „personal rights may be defined as values recognized by legal system (highly respected phenomena) which are attributed to every natural person and which stem from their intrinsic dignity and which reflect (or encompass) their individuality, physical and mental integrity and community status as well as allow their complete self realisation.” [A. Herbert, p.5] Nowadays the term „human dignity” does not raise any doubts among rational lawyers. Bearing the above considerations in mind, it is worth posing a question about a more complete understanding of dignity of the family as a special community of natural persons.

For shouldn't one formulate questions about values which are attributed to a given family and which originate from intrinsic dignity of the family and reflect individuality of the family and its integrity and community status? One should and ought to. I will consider those issues in the future.

Na prośbę Autora publikujemy w tym numerze tylko tłumaczenie artykułu z numeru 5 (14) [informacja redaktor naczelny Piotr Telusiewicz]

Notes on interpretation of article 1 § 2 of the Family and Guardianship Code

I was very eager to read P. Zakrzewski's paper titled „The model of entering marriage in Polish law and declarations of a man and a woman on simultaneous entering marriage as regulated in article 1 § 2 of the Family and Guardianship Code.” [in: Marriage necessary requirements. An attempt of systematization of the issue in the aspect of religious form requirements. ed. A Tunia, Lublin 2011, p.23-40] The author presents in the paper models of entering marriage in legal-comparative and historic perspectives as well as the model of entering marriage under binding Concordat provisions and under Family and Guardianship Code provisions. Undoubtedly, recognized authorities on this matter are: M. Andrzejewski, W. Góralski, A. Mączyński, A. Mezglewski, M. Nazar, K. Piasecki, T. Smyczyński, T. Sokołowski, P. Stanisławski and many others who in their publications have touched upon every relevant aspect. The author of the paper acknowledges their publications. The enormous body of publications of these authors means that every future paper tends to be of non-creative nature unless an author manages to define a new problem and reflect on it scientifically. In P. Zakrzewski's paper such an excerpt may be found on pages 36 – 37. The author, in the context of article 1 § 2 of the Family and Guardianship Code (especially in the context of the excerpt „...in the presence of a clergyman will make a declaration of intent of simultaneous entering marriage under Polish law...”) points to certain difficulties in interpretation of intent of simultaneous entering marriage, especially when time, place and the manner of making the declaration of intent is considered. According to the author, the solution might be relying upon the so called implied declaration of intent. It is assumed that a declaration of intent may also be made by means of extra-lingual signs as long as the situational context supports it. [note mine : the author cites Radwański] Bearing this in mind, it may be said that a man and a woman entering marriage under church law or other denomination group's law, by this behaviour (non-verbal) make an implied declaration of intent of simultaneous entering marriage under Polish law, without the need to make declarations of intent verbally or in the written form....[P. Zakrzewski, p.36]

P. Zakrzewski promptly presents three counterarguments to the thesis. Firstly, he mentions the risk of infringing upon the principle of freedom of entering civil marriages. This argument alone should stop the author's further considerations. For, neither the Polish legislator nor churches or other denomination groups aim to encroach upon each other's independent legal systems. There has never been any intention to introduce doubtful legal solutions which could cause anxiety among interested parties, especially with regard to entering marriage which results in the most radical change of a citizen's legal situation lasting for the rest of her or his life. Polish citizens should enjoy a guaranteed stability of legal institutions also as far as entering marriage is considered. The view represented by P. Zakrzewski means that persons entering marriage under church law or a denomination group's law not intending to trigger effects under Polish law, should make a clear declaration of lack of intent of entering marriage under Polish law. Why complicate matters so much? Thus, it is a valid counterargument.

In his second counterargument P. Zakrzewski (citing J. Strzebińczyk) stresses that silence must not be considered as a declaration of intent. [see p.37] J. Strzebińczyk's view deserves approval and one might only wonder why P. Zakrzewski does not find it convincing. The author's third counterargument is that declarations of intent of entering marriage should be construed.[p.37] This is also true. There is no need to invoke the argument about the right to stability of legal system as in the context of the nature and function of marriage in the Polish legal system, the third counterargument also becomes crucial.

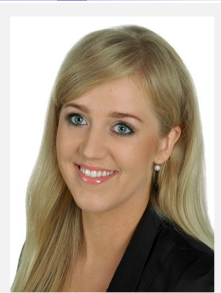
Most interestingly, however, the author does not elaborate upon the reservations he makes and continues to support his thesis. One may read: „Taking into account counterarguments mentioned before, I nevertheless approve of the admissibility of treating a man's and a woman's declarations of intent of entering marriage made on the basis of article 1 par § and 3 of the Family and Guardianship Code as made in an implied way. [P. Zakrzewski, p.37] Such an opinion is certainly strange, especially when set against the force of counterarguments that the author does not even try to refute. Are we not faced here with a particular kind

of academic thinking along the following line: „All the arguments notwithstanding I believe I am right” or simply because „I think so”? Even if we assume that the author means a special and extraordinary admissibility of an implied declaration of intent of persons entering marriage under church law or a denomination group’s law on the basis of article 1 § 2 and 3 of the Family and Guardianship Code, validating such an interpretation of his text would require an independent and complicated linguistic analysis of the sentence.

The first legitimate interpretation of the above quoted sentence from page 37 :” All in all, I am for /.../ admissibility of treating a man’s and a woman’s declarations of intent /.../as made in an implied way” must be made by the reader in accordance with the previously cited and non-qualified sentence from page 36:”.../one might defend the thesis that a man and a woman entering marriage under church law or a denomination group’s law make by this behaviour (non-verbal) an implied declaration of intent of simultaneous entering marriage under Polish law, without the need to make in this regard either oral or written declaration of intent /.../”. Refraining from outright criticism one should still comment that such statements which result in specific legal effects should be formulated with more precision and logic

Summing up the above brief considerations it needs to be stressed that P. Zakrzewski’s point of view, despite the author’s conviction, does not deserve approval. The practise worked out in the last two decades and the „tentative” accord between the Polish State and the Catholic Church (as well as ensuing Treaties between the State and churches and denomination groups), in view of the special nature of the marriage institution in both legal systems and the intention of retaining a certain concord between the legal situation of members of the Church inside the Church or a denomination group and their situation under the Polish law, as well as the need of stability of legal systems and the legal security of spouses, speak against such solutions. It is to be regretted that the author citing so many prominent lawyers, omitted to note J. Gajda’s view, formulated two years ago in an important civil paper, that „should future spouses entering marriage in front of a clergyman refrain from making declarations of intent as to simultaneous entering marriage under Polish law, the marriage shall be valid under Church law or a denomination group’s law”. [J. Gajda in Private Law System. Family and Guardianship Law, ed. T. Smyczyński, Warsaw 2009, p.118]

Na prośbę Autora publikujemy w tym numerze tylko tłumaczenie artykułu z numeru 5 (14) [informacja redaktor naczelny Piotr Telusiewicz]

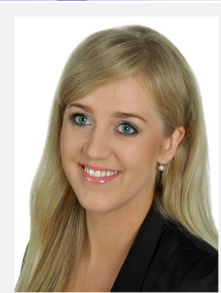

Wsparcie finansowe młodych rodzin w nabywaniu własnego mieszkania. Część II

Niniejszy artykuł, stanowi kontynuację rozważań, z zakresu zagadnień, dotyczących projektu ustawy o wsparciu finansowym młodych rodzin w nabywaniu własnego mieszkania. Marszałek Sejmu po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu skierował go do Komisji Finansów Publicznych, Komisji Infrastruktury oraz Komisji Polityki Społecznej i Rodziny do pierwszego czytania. Komisje obradowały pod przewodnictwem posła Zbigniewa Rynasiewicza (PO). Po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz po rozpatrzeniu projektu ustawy na posiedzeniu w dniu 10 maja 2013 roku, wniesiono o odrzucenie projektu ustawy (Sprawozdanie druk numer 1345). Warto w tym miejscu wskazać zastrzeżenia do komentowanego projektu, które były zgłaszane podczas posiedzenia.

Z przedstawionego porządku obrad należy odnieść się do stanowiska posła Tomasza Górskiego (SP). Podkreślił on potrzebę dostrzeżenia problemów wielu młodych rodzin, związanych z posiadaniem przez nich niskich dochodów, co skutkuje niemożnością dokonania zakupu mieszkania. Wskazał, iż proponowane w analizowanym projekcie zmiany, przewidujące możliwość dofinansowania ze strony państwa do odsetek od kredytu, stanowią analogię rozwiązań w odniesieniu do poprzednio obowiązującego programu „Rodzina na swoim”. Trafne uwagi zostały przedstawione przez posła Henryka Kowalczyka (Prawo i Sprawiedliwość). Zaznaczył bowiem, iż realizacja Programu „Rodzina na swoim”, obowiązującego do 2012 roku odbyła się z korzyścią dla budżetu państwa z tego względu, iż dopłaty do odsetek od kredytów są znacznie mniejsze niż ewentualne przychody z tytułu choćby podatki VAT, wynikające z rozwoju budownictwa. Realizacja Programu „Rodzina na swoim”, umożliwiła udzielenie wsparcia w wielu inwestycjach, pozytywnie wpłynęła na problem bezrobocia i skutkowała wzrostem aktywności społecznej. Podkreślił również, iż nowy, proponowany program „Mieszkanie dla młodych”, który jest zapowiadany przez rząd, zakłada rezygnację z budownictwa jednorodzinnego, co stanowi dyskryminację obszarów znajdujących się poza obrębem metropolii. Argument ten jest niewątpliwie słuszny. W tym miejscu warto się odnieść do uwag, przedstawionych przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Piotra Stycznia. Zaznaczył, iż proponowane rozwiązania, będące przedmiotem analizowanego projektu ustawy, stanowią przedłużenie programu „Rodzina na swoim”, którego wadą są działania w postaci sięgania beneficjentów do kasy budżetowej, bez ograniczenia. Skutkiem powyższego, jest fakt, iż w takcie funkcjonowania programu „Rodzina na swoim”, z budżetu państwa, jak twierdzi Piotr Styczeń, zostały przeznaczone środki w kwocie 6.000.000 tys. zł – 7.800.000 tys. zł. Jego zdaniem, korzystniejsze rozwiązanie przewidziane jest w programie „Mieszkanie dla młodych”, którego założenia koncentrują się na dotacji wkładu mieszkaniowego, wkładu do zaciągniętego kredytu, zmniejszający wielkość zaciągniętego kredytu a nie wielkość spłacanych odsetek – co miało miejsce w przypadku programu „Rodzina na swoim” Czy rzeczywiście program „Mieszkanie dla młodych” zakłada korzystniejsze rozwiązania? I w tym miejscu pojawia się pytanie, czy określenie „korzystniejsze” odnosi się do rodzin, czy też „korzystniejsze” dotyczy wyłącznie stanu budżetu państwa? Państwo nie będzie mogło funkcjonować właściwie, jeśli jego podstawowa wspólnota społeczna, jaką jest rodzina – nie będzie miała zagwarantowanych środków, niezbędnych do właściwego rozwoju osobowego oraz duchowego jej członków czy pełną realizację funkcji społecznych i kulturowych rodziny.

Uwzględniając powyższe uwagi, dotyczące komentowanego projektu ustawy, słusznym a zarazem koniecznym, wydaje się być przedstawienie założeń i dokonanie analizy projektu ustawy o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez ludzi młodych, co będzie przedmiotem III części.

The financial support of young families in buying their own homes. Part II

This article is a continuation of discussion about a range of issues relating to the draft law on the financial support of young families buying their own homes. The Marshall of The Sejm after consultation with the Presidium of the Sejm referred him to the Public Finance Committee, the Committee on Infrastructure and the Committee on Social Policy and Family for the first reading. Commission debates were led by Deputy Zbigniew Rynasiewicz (PO). After the first reading, and after consideration of the bill at the meeting on 10 May 2013, the bill was put forward a motion to be rejected (print report number 1345). Objections to the commented project that were raised during the meeting are worth to mention at this point. From the order that proceedings took we have to refer to the position of Mr Tomasz Góra (SP). He stressed the need to discern the problems of many young families, related to their low income, resulting in an inability to purchase an apartment. He pointed out that the proposed changes in the analyzed project, providing for the possibility of co-financing from the state to the interest on the loan, are an analogy of the solutions to previously existing program "Family on its own". Apt remarks were submitted by Mr Henryk Kowalczyk (Prawo i Sprawiedliwość). He noted that the implementation of the "Family on its own", in force until 2012, was held for the benefit of the state budget on the grounds that the interest subsidies on loans are much smaller than the potential revenues like e.g VAT taxes resulting from the development of the construction industry. Implementation of the "Family on its own", allowed to provide support for many investments, which had a positive impact on the problem of unemployment and resulted in an increase of social activity. He also stressed that the new, proposed agenda called "Apartment for Young", which will be announced by the government, involves the abandonment of single-family housing, which is discriminating areas located outside the metropolitan area. This argument is undoubtedly correct. At this point we should refer to the comments submitted by the Secretary of State in the Ministry of Transport, Construction and Maritime Economy, Piotr Styczeń. He noted that the proposed solutions, which are the subject of the draft bill, will be an extension of the "Family on its own" agenda, which disadvantages are actions of the beneficiaries in the form of reaching the cash budget, without limitation. The result of the above, is the fact that during the program "Family on its own", according to Piotr Styczeń, funds of the state budget were used in the amount of 6,000,000 thousand. zł - 7,800,000 thousand. zł. In his opinion, a better solution is provided in the "Apartment For The Young," whose foundations focus on the contribution of housing grants, contribution to the loan, reducing the size of the loan and not the size of the interest repayments - which was the case with the "Family on its own". Does "Home for the young" really imply better solutions? And this is where the question arises - whether the term "favorable" refers to the family, or "better" applies only to the state budget? The country will not be able to function properly if its basic social community, which is the family - will not have guaranteed its necessary means for the proper personal and spiritual development of its members and the full realization of the social and cultural functions of the family.

Taking into account all of the above considerations concerning the bill, it seems both necessary and legitimate to present assumptions about it and to analyze the draft law on state help in the purchase of a first home for young people, which will be the subject of Part III.

Rodzina w prawie ubezpieczeń społecznych - prorodzinne orzecznictwo Sądu Najwyższego

Uchwała Sądu Najwyższego dotyczy problematyki prawa małżonka pozostającego w separacji prawnej, w rozumieniu art. 61⁴ ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy [ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz. U. 1964, Nr 9, poz. 59, z późniejszymi zmianami, dalej k.r.o.], do zasiłku pogrzebowego, przysługującego na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 77 ust. 2 i art. 67 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych [ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz. U. 2009, Nr 153, poz. 1227, z późniejszymi zmianami, dalej ustawa o emeryturach i rentach z FUS lub ustawa] w przypadku śmierci małżonka. Uchwała Sądu Najwyższego została wydana na skutek przedstawienia przez Sąd Okręgowy do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do wyjaśnienia, czy małżonek pozostający w separacji jest członkiem rodziny wymienionym w art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Stan faktyczny

Podstawą uchwały był następujący stan faktyczny. Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 23 lutego 2011 roku odmówił wnioskodawczyni prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym mężu, uzasadniając decyzję tym, że w ocenie organu rentowego wnioskodawczyni nie jest członkiem rodziny zmarłego w rozumieniu art. 67 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ pozostawała z mężem, w dniu zgonu, w separacji orzeczonej przez Sąd. W związku z tym nie przysługuje jej status członka rodziny, a więc zgodnie z brzmieniem art. 77 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie przysługuje jej zasiłek pogrzebowy. Wnioskodawczyni złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do zasiłku. Sąd Rejonowy - Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 30 czerwca 2011 roku zmienił zaskarżoną decyzję na korzyść wnioskodawczyni, przyznając jej tym samym prawo do zasiłku pogrzebowego. Sąd Rejonowy uargumentował swój wyrok, tym, iż wskutek orzeczenia separacji nie dochodzi do ustania małżeństwa, a zatem wnioskodawczyni nadal jest żoną zmarłego a więc także członkiem jego rodziny.

Apelację od wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zarzucając naruszenie prawa materialnego – art. 78 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji ustalenie, że wnioskodawczyni przysługuje prawo do zasiłku pogrzebowego. Organ rentowy uzasadniał to tym, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż wnioskodawczyni, będąca ze zmarłym w separacji prawnej, jest członkiem jego rodziny. Wg Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pojęcie członka rodziny nie obejmuje małżonka pozostającego w separacji, który z punktu widzenia prawa do zasiłku pogrzebowego powinien być traktowany tak jak małżonek rozwiedziony.

Przy rozpoznawaniu apelacji Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie występuje budzące poważne wątpliwości zagadnienie prawne, sprowadzające się do konieczności wyinterpretowania, czy małżonek pozostający w separacji jest członkiem rodziny wymienionym w art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Po rozpoznaniu sprawy 17 stycznia 2012 roku Sąd Najwyższy w składzie trzysobowym podjął uchwałę następującej treści: *Prawo do zasiłku pogrzebowego przysługuje na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych także w razie śmierci małżonka pozostającego w separacji w rozumieniu art. 61⁴ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego [Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2012 roku, I UZP 8/11, OSP 2013/2/22].*

Niejednolitość orzecnicza w Sądach I i II instancji

Analiza tezy przedmiotowego orzeczenia wydaje się z pozoru prosta i oczywista, bowiem zasadnym jest, że kto poniósł koszty pochówku zmarłego, temu należy się zwrot poniesionych wydatków.

Jednakże wątpliwości, co do tej, wydawałoby się oczywistości, rodzą się po analizie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a dokładnie art. 77 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 77 ust. 2 i art. 67 tejże ustawy oraz przepisów k.r.o., a dokładnie art. 61⁴ k.r.o. Dokładna analiza wskazanych przepisów pozwala zauważyć, że możliwe są dwa zupełnie odmienne rezultaty dokonanej wykładni normy prawnej. Interpretacja tych przepisów nastrożyła wiele wątpliwości także Sądom rozstrzygającym przedstawiony stan faktyczny. Sądy, w przedmiotowej sprawie, zajmowały skrajnie sprzeczne stanowiska co do statusu małżonka w separacji prawnej, jako członka rodziny uprawnionego bądź też nie, do otrzymania zasiłku pogrzebowego po zmarłym. Podstawą do rozważań prawnych wyżej przedstawionego zagadnienia prawnego jest w głównej mierze treść przepisu art. 61⁴ k.r.o, który stanowi, że orzeczenie separacji ma mieć takie skutki, jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód. Zgodnie z jednym ze stanowisk - aprobowanych przez zarówno Sąd Okręgowy, jak i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, orzeczenie separacji wywołuje takie skutki jak orzeczenie rozwodu - art. 61⁴ k.r.o. Przepis ten należy tak rozumieć, że jest to generalna zasada, od której odstępstwa mogą być przewidziane tylko wprost w odrębnych przepisach. Natomiast, zdaniem Sądu Okręgowego i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustawa o emeryturach i rentach z FUS nie przewiduje takiego odstępstwa, wyliczając członków rodziny bez wskazania, iż w ich katalogu znajdują się także małżonkowie pozostający w separacji prawnej - art. 77 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 77 ust. 2 i art. 67 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Odmienne stanowisko w przedmiotowej kwestii przedstawił Sąd Rejonowy orzekający w sprawie w I instancji. Zdaniem Sądu Rejonowego orzeczenie separacji wywołuje takie skutki jak orzeczenie rozwodu, chyba że ustawa stanowi inaczej. Jednakże chodzi tutaj o określone konsekwencje orzeczonej separacji, takie jak np. wprowadzenie rozdzielności majątkowej, co jednak nie powoduje ustania małżeństwa. A zatem małżonkowie, choć w separacji, pozostają nadal małżeństwem. W związku z powyższym wnioskodawczyni jest członkiem rodziny w rozumieniu art. 77 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 77 ust. 2 i art. 67 ustawy o emeryturach i rentach z FUS a zatem przysługuje jej prawo do zasiłku pogrzebowego [zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 6 października 2011 roku ws. zagadnienia prawnego, I UZP 8/11, <http://www.sn.pl/orzecznictwo>].

Stanowisko Sądu I instancji, aprobowane powszechnie w judykaturze oraz piśmiennictwie, dla którego orzeczenie separacji prawnej nie może być utożsamiane z ustaniem małżeństwa, jest słuszne. Skoro zatem małżeństwo trwa nadal, małżonkowie są członkami rodziny.

O instytucji separacji

Istota małżeństwa została w sposób dostateczny uregulowana w przepisach art. 1 i nast. k.r.o. Na gruncie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie ma podstaw do tego, aby poszukiwać odmiennego rozumienia małżeństwa niż to, które zostało ukształtowane w k.r.o. Skoro te wstępne uwagi prowadzą do wniosku o konieczności stosowania przepisów prawa rodzinnego przy wykładni przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to również przepisy te będą miały decydujące znaczenie dla wyjaśnienia, czy orzeczenie separacji pomiędzy małżonkami należało uznać za równoznaczne z ustaniem małżeństwa. Dopiero pozytywna odpowiedź na to pytanie pozwoliłaby na uznanie, że nie było prawnych podstaw do uwzględnienia wniosku jednego z małżonków pozostających w separacji prawnej do wypłaty mu zasiłku pogrzebowego. W myśl bowiem przepisu art. 77 ust. 1 pkt 4 ustawy

o emeryturach i rentach z FUS zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci członka rodziny ubezpieczonego lub osoby pobierającej emeryturę lub rentę, a członkiem rodziny, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 3, do którego odsyła art. 77 ust. 2 ustawy, jest małżonek. Dopóki zatem nie ustaną skutki małżeństwa zawartego stosownie do przepisu art. 1 § 1 k.r.o., małżonkowie żyjący w separacji pozostają w związku małżeńskim, są więc małżonkami w rozumieniu art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS a więc członkami rodziny i spełniają kryterium podmiotowe do wypłaty przedmiotowego świadczenia.

Dość problematyczne wydaje się brzmienie przepisu art. 61⁴ k.r.o., który w § 1 stanowi: *Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, chyba że*

ustawa stanowi inaczej". Na podstawie wykładni językowej przepisu wynika, że zostają zrównane skutki separacji ze skutkami będącymi następstwem rozwiązania małżeństwa przez rozwód, natomiast samo rozwiązanie małżeństwa, które oznacza jego ustanie nie należy już do skutków orzeczenia separacji [A. Sylwestrzak, Skutki prawne separacji małżonków, Warszawa 2007, opub. w LEX]. W literaturze przyjęło się jednomyślnie, że orzeczenie separacji nie rozwiązuje małżeństwa. Dla uzasadnienia tego twierdzenia przytacza się wiele argumentów opartych zarówno na wykładni przepisów, jak i nawiązujących do istoty instytucji separacji. Dalsze trwanie związku traktuje się często jako jeden z wyjątków od zasady rozwodowych skutków separacji [tak np. J. Halberda, Separacja - wybrane zagadnienia materialnoprawne (przesłanki, skutki), Rejent 2001, nr 11, s. 95, Teza 6; B. Czech (w:) Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, red. K. Piasecki, Warszawa 2006, s. 478]. Samo usytuowanie przepisów dotyczących separacji w oddzielnym dziale k.r.o. - Dział V *Separacja*, a więc poza Działem IV *Ustanie małżeństwa*, przy zastosowaniu wykładni systemowej, nasuwa wniosek, iż zgodnie z umiejscowieniem separacji poza Działem IV k.r.o. dotyczącym ustania małżeństwa, do ustania małżeństwa nie prowadzi orzeczenie przez Sąd separacji. Instytucja ta co do jej wszystkich skutków nie została zrównana z instytucją rozwodu uregulowaną w Dziale IV *Ustanie małżeństwa*.

Przechodząc do wykładni teleologicznej należy pamiętać, że instytucja separacji miała na celu tworzenie alternatywnego w stosunku do rozwodu uporządkowania sytuacji małżonków, w których związku nastąpił zupełny, ale niemający cech trwałości, rozkład pożycia. Na potrzebę takiego rozumienia separacji, jako instytucji alternatywnej i o innych skutkach prawnych od instytucji rozwodu, stojącej na straży trwałości małżeństwa a nie zmierzającej do jego ustania, wskazuje również treść uzasadnienia projektu poselskiego nowelizacji k.r.o. wprowadzającej instytucję separacji do polskiego porządku prawnego. W uzasadnieniu, zawartym w druku sejmowym Sejmu RP III kadencji, stwierdzono, iż *"generalnie przyjęto, że separacja powoduje takie same skutki jak rozwód, dlatego do instytucji separacji mają zastosowanie odpowiednie przepisy o rozwodzie, o ile Kodeks lub inna ustawa nie stanowią inaczej. Wyjątkiem od tej zasady jest propozycja niestosowania w wypadku orzeczenia separacji art. 59 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Przyjęto bowiem, że w separacji małżeństwo trwa, dlatego nie jest słuszne, aby separowany małżonek miał prawo do powrotu do nazwiska, jakie nosił przed zawarciem małżeństw"* [Projekt Sejmowy z dnia 9 września 1998 roku, III.591]. W tym wypadku znamienne jest stwierdzenie przez projektodawców, iż pomimo separacji małżeństwo trwa nadal. Tej dyrektywie podporządkowane zostały zarówno przesłanki orzeczenia separacji, jak i jej skutki odmienne od rozwodu. Separacja ma na celu umożliwienie małżonkom spokojnego przemyślenia celowości rozejścia się i ewentualnego powrotu do wspólnego pożycia. Sensem instytucji jest restytucja związku małżeńskiego [J. Halberda, Separacja - wybrane zagadnienia materialnoprawne (przesłanki, skutki), Rejent 2001, nr 11, s. 95].

W doktrynie wyróżniono kilka funkcji, jakie spełnia bądź ma spełniać orzeczona separacja. Najczęściej wymieniane są: funkcja organizacyjna, funkcja surogacyjna, funkcja ułatwienia rozwodu oraz restytucyjna [szerzej o funkcjach separacji: A. Sylwestrzak, Skutki prawne separacji małżonków, Warszawa 2007, opub. w LEX]. W orzeczeniu Sądu Najwyższego wyraźnie rysuje się postrzeganie instytucji separacji przez pryzmat funkcji restytucyjnej, inaczej nazywanej pojednawczą bądź paliatywną. Dał temu wyraz Sąd Najwyższy w przedmiotowej uchwale usuwając rozbieżności interpretacyjne omawianych wyżej przepisów, poprzez przyjęcie, że małżonkowi przysługuje prawo do zasiłku pogrzebowego, jako pozostającemu nadal w małżeństwie. Taka interpretacja potwierdza spełnianie przez instytucję separacji przede wszystkim funkcji pojednawczej [takie stanowisko prezentuje również J. Halberda, Separacja - wybrane zagadnienia materialnoprawne (przesłanki, skutki), Rejent 2001, nr 11, s. 95; J. Panowicz-Lipska, Instytucja separacji w polskim prawie rodzinnym, PiP 1999, z. 10, s. 17; M. Andrzejewski [w:] Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, red. H. Dolecki, T. Sokołowski, opub. w LEX], której celem jest zachowanie małżeństwa a nie zmierzanie do jego ustania bądź utożsamianie separacji z ustaniem małżeństwa właśnie.

Przyznanie prawa do wypłaty zasiłku pogrzebowego wdowie oznacza przyznanie jej statusu członka rodziny, mimo, że za życia pozostawała z mężem w prawnej separacji. Takie stanowisko Sądu

Najwyższego jest wyrazem prorodzinnej wykładni przepisów prawa, hołdowaniu zasadzie trwałości małżeństwa, co zasługuje na aprobatę.

Trwałość małżeństwa wciąż najważniejsza

Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż separacja odnosi takie skutki jak rozwód generalnie we wszystkich aspektach prawnych, chyba że określone unormowania dotyczą jedynie sytuacji, dla której wymagane jest istnienie małżeństwa [taką linię orzeczniczą przedstawia nie tylko Sąd Najwyższy w omawianym orzeczeniu. Także Naczelny Sąd Administracyjny dał wyraz takiemu rozumieniu instytucji separacji i jej odrębności i alternatywności w stosunku do instytucji rozwodu. Patrz: Wyrok NSA w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2008 roku, II FSK 373/07, LEX nr 485167]. Zakres wyłączeń od skutków takich jak w razie orzeczenia rozwodu jest dość szeroki i wynika z faktu, że małżonkowie w dalszym ciągu pozostają w formalnym związku. W przypadku omawianego prawa do zasiłku pogrzebowego mamy do czynienia z sytuacją prawną istnienia małżeństwa, pomimo orzeczonej między małżonkami separacji prawnej [por. wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie A. Diatta p-ko Landowi Berlin z dnia 13 lutego 1985 roku, 267/83, ECR, s. 567. W orzeczeniu dotyczącym, swobodnego przepływu osób, Europejski Trybunał Sprawiedliwości stanął także na stanowisku, że pod pojęciem małżonka należy rozumieć wyłącznie osobę formalnie związaną małżeństwem, aż do ustania tego związku wskutek rozwodu lub śmierci. Przyczyną ustania związku nie jest natomiast separacja faktyczna lub prawna].

Zatem w przedmiotowym stanie faktycznym małżeństwo nie ustało wskutek orzeczenia separacji, ustało dopiero wskutek śmierci jednego z małżonków. Taka interpretacja skłania do poparcia stanowiska Sądu Najwyższego, zakładającego prorodziną wykładnię art. 77 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 77 ust. 2 i art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tzn. uznania, że mimo orzeczonej separacji, małżeństwo istnieje nadal ze skutkami wynikającymi z ustaw odwołujących się do statusu małżonków jako osób pozostających w związku małżeńskim, w tym ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie dotyczącym prawa do zasiłku pogrzebowego [patrz: uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2012 roku, I UZP 8/11, OSP 2013/2/22]. Sąd Najwyższy wprawdzie, w podjętej uchwale, nie ustosunkował się wprost do zapytania prawnego, które dotyczyło *stricte* zagadnienia bycia bądź nie członkiem rodziny w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale rozstrzygnięcie o przyznaniu prawa do zasiłku pogrzebowego wnioskodawczyni, pozostającej w separacji prawnej, przesądza o przyznaniu małżonkom żyjącym w separacji statusu członków rodziny.

Analiza przepisów k.r.o. dotyczących istoty separacji, funkcji, przesłanek jej orzekania oraz skutków odmiennych od rozwodu, muszą prowadzić do wniosku, iż osoby pozostające w stanie orzeczonej przez Sąd separacji nadal pozostają małżeństwem, mimo że nie wynika to *expressis verbis* z treści przepisu art. 61⁴ § 1 k.r.o. Prowadzi to z kolei do konkluzji, iż wobec braku odmiennych uregulowań w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, w trakcie separacji małżonkowie nadal pozostają małżonkami właśnie. Skoro zatem przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie traktują odmiennie małżonków pozostających w separacji oraz małżonków pozostających we wspólnym pożyciu, obejmując ich zbiorczym określeniem "małżonkowie", tym samym nie można podzielić odmiennej argumentacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odwołującej się do treści przepisu art. 64⁴ § 1 k.r.o. w zakresie pozwalającym na zrównanie orzeczenia separacji ze skutkami rozwiązania małżeństwa przez rozwód. Tylko taka argumentacja mogła doprowadzić do, niedającej się zaakceptować z podanych wyżej powodów, odmowy przyznania statusu członka rodziny i prawa do wypłaty zasiłku pogrzebowego małżonce zmarłego.

Konkluzje

Przywołane orzeczenie ma wyjątkowe znaczenie z punktu widzenia prawa rodzinnego. Orzeczenie to daje wyraz prorodzinnej wykładni przepisów dotyczących instytucji separacji, którą należy rozumieć przede wszystkim przez pryzmat jej funkcji pojednawczej. Separacja rozumiana w ten sposób jest stanem przejściowym w małżeństwie a jej celem nie jest ułatwienie otrzymania rozwodu, czy zmierzanie w kierunku jego orzeczenia, a wręcz przeciwnie – otrzymanie dodatkowego czasu na refleksję,

zdroworozsądkowe przemyślenie aktualnej sytuacji życiowej i podjęcie właściwych decyzji, w celu odbudowania więzi duchowej, fizycznej i gospodarczej, będąc jednocześnie pod ochroną prawa. Separacja może być jedynie stanem tymczasowym i nie można jej utożsamiać z ustaniem małżeństwa. W takiej sytuacji brak jest podstaw, by małżonków będących w separacji nie zaliczyć do kategorii członków rodziny, określonych w art. 67 ust.1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, które niweczyłoby prawo do zasiłku pogrzebowego.

Należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy wymijająco odniósł się do istoty zagadnienia prawnego, jakie przedstawił Sąd Okręgowy do wyjaśnienia. Mianowicie chodzi o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy małżonek pozostający w separacji prawnej jest członkiem rodziny w rozumieniu art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jednakże uchwała Sądu Najwyższego przyznająca prawo do zasiłku pogrzebowego małżonkowi żyjącemu w separacji jest jednocześnie pozytywną odpowiedzią na pytanie o prawo do uznawania małżonków w separacji prawnej za członków rodziny. Taka interpretacja jest ukłonem w stronę koncepcji zakładającej rozumienie separacji przede wszystkim przez pryzmat instytucji zmierzającej do zachowania małżeństwa, będącej tylko stanem przejściowym w małżeństwie, w którym to instytucja separacji stoi na straży ochrony trwałości małżeństwa. Dlatego też orzeczenie to zasługuje na poparcie nie tylko w odniesieniu do kierunku rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, ale przede wszystkim na aprobatę zasługuje uzasadnienie prawne przedmiotowej uchwały, w którym to Sąd Najwyższy poprzez obszerny wywód o instytucji separacji oraz rozvodu, ich podobieństwach, i różnicach, ostatecznie potwierdza niejednoznaczne stanowisko wobec idei separacji, jako stanu przejściowego "kryzysu" w małżeństwie, która ma w głównej mierze restytucyjny charakter.

Przyznanie małżonkom w separacji prawa do zasiłku pogrzebowego jest potwierdzeniem prorodzinnej interpretacji przepisów dotyczących ich praw i obowiązków. Przedmiotowa uchwała Sądu Najwyższego wiąże Sąd w danej sprawie, jednak pożądanym jest, żeby w tym kierunku podążała linia orzecznicza zajmująca się problematyką praw i obowiązków małżonków będących w separacji prawnej. W tej uchwale Sąd Najwyższy rozstrzygnął wprawdzie o prawie do zasiłku pogrzebowego jednego z małżonków pozostających w separacji, jednakże zauważyć należy, że z tym uprawnieniem jest skorelowany także uprzedni obowiązek pochowania zmarłego, przez małżonka, a więc wypełnienie obowiązku wzajemnej pomocy między małżonkami pozostającymi w separacji, wynikający z art. 61⁴ § 3 k.r.o.

Family in social insurance law - Pro-family jurisdiction of the Supreme Court

On January 17, 2012, the Supreme Court [hereinafter SC] adopted the following resolution: *The right to a burial allowance granted pursuant to art. 77 sec. 1 point 4 of the Act of 17 December 1998 on pensions from the Social Insurance Fund also in the case of death of a separated spouse within the meaning of art. 61⁴ of the Family Code* [Resolution of the SC on 17 January 2012, and I PPO 8/11]. The resolution was adopted due to discrepancies concerning the interpretation of the provisions relating to the right to a burial allowance, payable pursuant to art. 77 sec. 1 point 4 in conjunction with art.

77 sec. 2 and Art. 67 of the Pension Law [Law of 17.12.1998 on pensions from the Social Insurance Fund, Dz. U. of 2009, No. 153, item. 1227] of a separated spouse within the meaning of art. 61⁴ of the Family Code [Law of 25.02.1964 - Family and Guardianship Code, Dz. U. 1964 r. No. 9 item. 59 as amended.)

In response to a legal request of the District Court, the SC decided to grant the spouses living in a legal separation right to a burial allowance in the event of the death of one of them.

In relation to the discussed right to a burial allowance, we are dealing with the legal situation of the existence of marriage despite the proclaimed legal separation between the spouses. The analysis of the Family and Guardianship Code concerning the essence of separation, functions, conditions and the effects other than the divorce must lead to the conclusion that those who had been pronounced by the Court to be in separation are still married even though it is not explicitly apparent from the wording of art. 61⁴ § 1 of the Family and Guardianship Code. This leads to the conclusion that in the absence of other provisions in the law on pensions from the Social Insurance Fund, during the separation, the spouses are still married to each other. If, therefore, the provisions of the Law on pensions from the Social Insurance Fund do not treat differently spouses remaining in separation from spouses remaining in cohabitation and the collective term "spouse" is used to describe them, then we cannot separate differing arguments allowing for the equalization of separation from the consequences of the dissolution of marriage by divorce.

The jurisdiction discussed is extremely important from the point of view of the family law. This decision demonstrates the family-oriented interpretation of the provisions concerning separation which should be understood, most of all, through the prism of its conciliation function. Separation understood in this way is a transition state in marriage. Its purpose is not to facilitate the process of obtaining a divorce or moving towards it, but, on the contrary, to obtain additional time for reflection, common-sense rethinking of the current situation in life and to make the right decisions in order to rebuild spiritual, physical and economic ties while, at the same time, being under the protection of law. Separation can only be a temporary condition and cannot be identified with the termination of the marriage. In this case, there is no reason for spouses who are separated not to be included in the category of family members, as defined in art. 67 sec. 1 point 3 of the Law on pensions of Social Security Fund, which would nullify the right to a burial allowance.

***Z problematyki kościelnego
prawa procesowego***

Władza sądownicza w strukturze władzy kościelnej

Wstęp

Kościół, jako instytucja bosko – ludzka ma charakter nadprzyrodzony. Życie codzienne Kościoła dotyczy jednak nie tylko spraw duchowych, ale także wypełnienia praw i obowiązków wynikających z wiary. Stąd trwa w Kościele przekonanie, że został on obdarzony władzą. Dotyczy to nie tylko władzy duchowej, ale także tej władzy, która jest źródłem obowiązującego prawa stanowionego oraz kompetencją do rozsądzania sporów.

Wszelkie podziały źródeł władzy w Kościele muszą zostać oparte na zrozumieniu skąd pochodzi władza w ogólności. Dopiero takie rozróżnienie pozwoli ukazać władzę nie tylko z poziomu otrzymanych uprawnień, ale także jako kształtującą rzeczywistość we wspólnocie Kościoła. Poniższe przedstawienie źródeł władzy w Kościele doprowadzi do ukazania władzy sądowej, jako specyficznego rodzaju władzy rządzenia, który sprawowany jest w ramach właściwych kompetencji i zawsze w jedność z Kościołem. W ten sposób celem tego rozważania nie jest omówienie poszczególnych aktów władzy sądowej, lecz wskazanie na jej źródła.

Kościół jako communio

Sobór Watykański II naucza, że „podało się Bogu uświęcić i zbawić ludzi nie pojedynczo, z wyłączeniem wszelkich wzajemnych powiązań, lecz ustanowić ich jako lud, który uznałby Go w prawdzie i Jemu święcie służył” [Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen Gentium”, w: Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, deklaracje, tekst polski, Poznań 2002, nr 9; dalej LG]. Poznawanie i odkrywanie prawd Objawionych dokonuje się nie w samotności ale we wspólnocie osób wyznających tę same wartości nadprzyrodzone. Pomocą w odkrywaniu natury Kościoła jest odwołanie się do obrazów biblijnych [Zob. A. Czaja, Traktat o Kościele, Dogmatyka tom 2, red. E. Adamiak, A. Czaja, J. Majewski, Warszawa 2006, s. 396]. Jeden z obrazów biblijnych, który przywołuje Sobór, wskazuje na Kościół, jako Lud Boży[LG9]. Rzeczywistość Kościoła jako Ludu Bożego odróżnia Go od Narodu Wybranego, który przez przymierze z Bogiem stał się pierwszym Ludem Bożym. Społeczność Nowego Ludu Bożego, Kościoła, jest społecznością uniwersalną, powszechną, powołaną do istnienia przez Jezusa Chrystusa. Włączenie do tej społeczności dobywa się przez fakt chrztu świętego, który jest źródłem praw i obowiązków w Kościele [CIC, c. 865].

Pojęcie Kościoła jako Ludu Bożego niesie ze sobą prawdę o nadprzyrodzonej godności członków Kościoła. Zawiera w sobie najpierw prawdę o przyrodzonej godności osoby ludzkiej, która jest wspólna dla każdego człowieka, bez względu na płeć, narodowość czy wyznawaną religię[Por. J. Krukowski, Prawo administracyjne w Kościele, Warszawa 2011, s. 34].

Pochodzi ona, bowiem z prawa naturalnego, które jest niezależne od jakiegokolwiek władzy ludzkiej. Dopiero z owej podstawowej wolności wyłania się godność dziecka Bożego, nabywana przez sakrament chrztu świętego. Łaska wiary jest darem, który uzdalnia człowieka do pełnienia funkcji i zadań we wspólnocie Kościoła. Tak więc, ten nowy lud, jest także ludem kapłańskim i królewskim. Kapłaństwo Ludu Bożego jest więc możliwością składania i uczestniczenia w aktach kultu Nowego Przymierza. Natomiast „królowanie” spełnia się poprzez dzieło ewangelizacji i szerzenia Królestwa Bożego.

Wspólnota Kościoła jest społecznością, w której przyrodzona równość każdej osoby jest podstawą zróżnicowania na poszczególne charyzmaty, zadania i funkcje. Porządek hierarchiczny jest potrzebny do prawidłowego funkcjonowania Kościoła i wypełniania jego misji. Stąd Sobór odwołuje się także do obrazu Kościoła jako mistycznego ciała Chrystusa[Por. LG 4, 7, 8; zob. A. Czaja, Traktat o Kościele, Dogmatyka tom 2, red. E. Adamiak, A. Czaja, J. Majewski, Warszawa 2006, s. 387 – 390].

Więź duchowa, która łączy wszystkich wierzących umacniana jest przez tych, którzy w Kościele pełnią posługę sakramentalną[Zob. M. Żurowski, Eklezjalny fundament życia wspólnotowego, Prawo Kanoniczne 31 (1988), nr 1-2, s. 103]. Tak jak w organizmie ludzkim każdy członek jest ważny i jego brak powoduje uszczuplenie całości organizmu, tak w Kościele każdy wierzący jest istotną częścią tej bosko - ludzkiej

rzeczywistości [Zob. Pius XII, *Mistici Corporis Christi*, AAS 35 (1943), s. 193 - 248]. Ta organiczna jedność Kościoła żyła już w świadomości pierwszych chrześcijan. Święty Paweł stwierdza: "Jak bowiem jedno jest ciało, choć składa się z wielu członków, a wszystkie członki ciała, mimo iż są liczne, stanowią jedno ciało, tak samo i Chrystus. Albowiem wszyscy w jednym Duchu zostaliśmy ochrzczeni w jedno Ciało: czy to Żydzi, czy Grecy, czy to niewolnicy, czy wolni. I wszyscy zostaliśmy napojem jednym Duchem" (1 Kor 12,12-13). Różnorodność charyzmatów, zadań i funkcji ilustruje św. Paweł przy pomocy obrazu ludzkiego ciała, które jest przykładem jedności w różnorodności [Por. J. Stępień, *Kościół ciałem Chrystusa w wielkich Listach św. Pawła*, *Collectanea Theologica* 41 (1971), t. 4, s. 25 - 44].

Kościół rozumiany jako żywy organizm, który budowany jest przez społeczność ludzi wierzących podlega różnym procesom i zmianom. Choć pozostaje niezmienna podstawa funkcjonowania i istnienia Kościoła, którą jest Ewangelia, konieczne jest takie uporządkowanie relacji osób oraz ich zadań i funkcji, aby głoszenie orędzia o zbawieniu odbywało się w sposób prawidłowy i zamierzony.

Lud Boży nie może być utożsamiany tylko z ludem w znaczeniu socjologicznym czy politycznym. Kościół tworzy szereg relacji opartych na wierze, które stają się źródłem praw i obowiązków. Stąd Kościół w nauczaniu Soboru zwraca uwagę na jego wymiar wspólnotowy. Kościół to „communio”, w którym każdy człowiek ma swoje szczególne powołanie [Zob. R. Karwacki, *Kościół jako Communio*, *Studia Podlaskie* 8 (1993) nr 1, s. 79-86; B. Gacka, *Kościół jako communio i missio*, „*Ethos*” 11 (1998) 4, s. 337-344]. Dopiero w tym wymiarze w pełni uwidacznia się potrzeba budowania odpowiednich struktur, które będą stać na straży jedności Kościoła.

Łacińskie słowo *communio* wywodzi się ono od dwóch słów, rzeczownika *munus*, który oznacza obowiązek, zadanie, powinność oraz przyimka *cum*, który tłumaczony jest jako *współ-* lub *z* [Por. R. Sawa, *hasło - Komunia*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 9, Lublin 2002, kol. 492-493]. W ten sposób *communio* to „współuczestniczenie w powinności”. Termin ten miał różnorodne zastosowanie. *Communio* rozumiano jako wspólnotę uprawnień (*communio iuris*), wspólnotę dóbr (*communio beneficiorum*), związek krwi (*communio sanguinis*), czy nawet kamień węgielny (*communio parietis*) [Zob. A. Czaja, *Podstawowe elementy eklezjologii communio*, *Teologia praktyczna*, 3 (2002), s. 44-58; R. Karwacki, *Znaczenie słowa communio*, *Studia Podlaskie*, 9(1994) nr 2(4), s. 123-149]. W Soborowym nauczaniu „*communio*” realizowane jest w dwóch wymiarach. Pierwszy z nich to wymiar horyzontalny - „*communio christifidelium*”, który obejmuje wszystkich ochrzczonych. Kościół rozumiany jest więc jako wspólnota wiernych. Natomiast wymiar wertykalny - „*communio hierarchica*”, wyraża się w realizacji misji nauczania, uświęcania i rządzenia Ludem Bożym. Kościół w tym rozumieniu jest wspólnotą opartą na relacjach hierarchicznych [J. Krukowski, *Prawo administracyjne w Kościele*, Warszawa 2011, s. 38]. „Kościół stanowi swego rodzaju społeczność, a każda społeczność domaga się jakiegoś dostosowania do swojej natury i swego charakteru władzy. Nie ma bowiem większego zespołu, który by nie wymagał, zawierał w sobie międzypersonalnych powiązań - źródła zespołowych uprawnień i obowiązków a tym samym stanowiących podstawę organizacji, harmonijnego zespolenia wysiłków i niezbędnej subordynacji, by zamierzone dobro mogło być osiągnięte” [Por. M. Żurowski, *Problem władzy*, s. 21 - 22].

Jezus Chrystus - prawodawca

Źródłem władzy w Kościele szukać należy przede wszystkim w osobie samego Jezusa Chrystusa [Zob. R. Sobański, *Eklezjologia nowego kodeksu prawa kanonicznego*, *Prawo Kanoniczne* 28 (1985), nr 1-2, s. 3-30]. On Sam, jak ten, który ma władzę, rozpoczyna swoją działalność od powołania pierwszych swoich uczniów. Sam wyznacza tych, których uczyni najbliższymi współpracownikami. Wraz z Apostołami Jezus głosi Ewangelię. Swoją naukę czyni swoistym komentarzem do obowiązującego prawa. Sam stwierdza, że nie chce zmieniać istniejących zasad prawnych, ale je wypełnić. Ci, którzy chcą Go naśladować muszą jednak słuchać i zrobić „cokolwiek powie”. Staje więc na czele społeczności, której przewodzi. W tej wspólnotce buduje wiarę, która jest podstawą wszelkiego działania Kościoła i wyznacza tych, którzy będą jej przewodzić.

Chrystus, który wypełnia wolę Ojca, jest także doskonałym wypełnieniem prawa moralnego. W obrazie

przemienienia na górze Tabor Jezus pozwala zrozumieć gradację prawa moralnego w Bożym planie zbawienia. Są jakby trzy „piętra” tego Bożego prawa. Pierwszym jest prawo przyniesione przez Mojżesza. Jest to prawo zakazów, które w Dekalogu wyrażone jest w słowach: „Nie będziesz...”. Drugi stopień prawa prezentuje Eliasz i Prorocy Starego Testamentu. Jest to prawo sprawiedliwości rozumianej jako wyrównywanie krzywd i jednakowej miary dla wszystkich ludzi. Tak pojmowaną sprawiedliwość głosi zasada: „Oko za oko, ząb za ząb”. Dopiero Jezus Chrystus głosi prawo, które jest dopełnieniem praw wcześniejszych. Wypełnieniem zakazów prawa i zasad sprawiedliwości jest prawo miłości [Por. T. Horak, Krótka na temat, Katowice 2006, s. 153].

W swoim nauczaniu Jezus jednoznacznie wypowiada się na temat pochodzenia władzy na świecie. Podczas przesłuchania Piłat wskazuje na swoje kompetencje mówiąc: „mam władzę uwolnić Ciebie i mam władzę Ciebie ukrzyżować”. Odpowiedź Jezusa wskazuje na źródło jego władzy: "Nie miałbyś władzy nade mną, gdyby ci jej nie dano z góry!" (J 19, 10-11). Tak rozumiana władza, nawet świecka, jest darem Boga. Nie jest ona wyrazem wielkości człowieka, ale zakresem jego służby wobec innych.

Ważną dziedziną władzy, której świadectwo daje Jezus, jest władza duchowa. Jezus stwierdza autorytatywnie: „Syn Człowieczy ma na ziemi władzę odpuszczania grzechów” (Mk 2,10). To co dziś nazywamy forum internum zostało objęte kompetencją do udzielania absencji. Wszystko więc co dotyczy duszy i sumienia wierzących należy do osądu Jezusa oraz tych, którzy wypełniają Jego misję. W Ewangelii znajdujemy opis, w którym po raz pierwszy w rodzącym się Kościele Jezus dokonuje powierzenia „urzędu”. Tym „urzędem” jest uprawnienie do odpuszczania grzechów. Po Zmartwychwstaniu Jezus udziela władzy rozgrzeszania swoim Apostołom i uczniom mówiąc: „Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuscicie grzechy, są im odpuszczone” (J 20,22). Jezus udziela władzy, którą sam posiada, akt rej źródłem jest jedność z Ojcem.

Władza prymacjalna Papieża

Słowa Jezusa „Ty jesteś Piotr [czyli Skala], i na tej Skale zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie” [Zob. A. Ołów, Przekaz biblijny i interpretacja obietnicy prymatu św. Piotra, *Studia Teologiczne*, 11 (1993), s. 7-14; A. Naumczyk, *Biblijne podstawy papieżstwa rzymskiego*, Warszawa 1961], są zapowiedzią funkcjonowania Kościoła z jego zwierzchnictwem i władzą [Zob. G. Bachanek, *Prymat papieża w ujęciu Josepha Ratzingera*, *Warszawskie Studia Teologiczne*, 18 (2005), s. 165-178; *Uwagi Kongregacji Nauki Wiary, Prymat Następcy Piotra w tajemnicy Kościoła*, *L'Osservatore Romano, wydanie polskie*, 2 (1999), s. 52-56]. Osoba św. Piotra to początek przekazywanej „władzy kluczy”, która dla Kościoła jest najwyższą instancją. Począwszy od Św. Piotra po Papieży współczesnych autorytet Biskupa Rzymu jest dla całego Kościoła znakiem jedności, jednomyślności i nieomyślności nauki Kościoła [Zob. K. Schatz, *Prymat papieski. Od początków do współczesności*, Kraków 2004].

Wydarzenie Pięćdziesiątnicy jest pierwszym formalnym wystąpieniem Kościoła. Opis z *Dziejów Apostolskich* zawiera wszystkie elementy struktury Kościoła: Apostołowie zgromadzeni pod przewodnictwem Piotra, głoszą naukę oraz sprawują sakramenty. Stąd Kościół zbiera się i działa zawsze w łączności i pod przewodnictwem następcy św. Piotra [Por. O. Horn, *Piotrowe posłannictwo Kościoła Rzymskiego*, *Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny*, 6 (1991), s. 48-55]. Sobór przypomina, że aby „episkopat był jeden i niepodzielny, Jezus, postawił nad innymi apostołami św. Piotra i w nim ustanowił trwałą i widzialną zasadę i fundament jedności wiary i komunii” [LG 18; Zob. R. Karwacki *Urząd Piotrowy w służbie jedności według dokumentów dialogu katolicko-luterańskiego*, w: *Posłannictwo Biskupa Rzymu* (red. J. Jezierski), Olsztyn 2002, s. 181-193; W. Zalewski, *Mistyczne Ciało Chrystusa, Traktat o Kościele*, Poznań – Warszawa – Lublin, 1962, s. 61- 69].

Łacińskie słowo *primus* oznacza pierwszy, dlatego prymat Biskupa Rzymu rozumieć należy jako pierwszeństwo. Nie chodzi tu tylko o pierwszeństwo honorowe, wypływające z pełnionej funkcji. To także pierwszeństwo w godności wobec innych posługujących w Kościele a także jako pierwszeństwo

w sprawowanej liturgii, w której występuje in persona Christi. Pierwszeństwo Papieża nie opiera się więc na wyższości w stopniu święceń, gdyż jest on biskupem, jak wielu innych w Kościele. Jest to pierwszeństwo w jedności posługi, lecz różnorodności sprawowanego urzędu. Stąd prymat papieski wyraża się także w sprawowaniu władzy w Kościele. Źródłem owej władzy jest prymat jurysdykcji papieża.

Biorąc pod uwagę dzieło ekumenizmu oraz relacje do Kościołów Wschodnich, w dobie dyskusji nad zakresem prymatu Papieża, pozostaje fakt, że to właśnie Biskup Rzymu jest najwyższym autorytetem w Kościele. Na mocy władzy zwyczajnej i własnej jest źródłem prawa w Kościele oraz autentycznej jego interpretacji.

Przekazywanie władzy w akcie sukcesji

Jezus stwierdza: „Dana mi jest wszelka władza na niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody” (Mt 28, 18). Zlecona misja nauczania, uświęcania i rządzenia przekazywana jest biskupom przez przyjęcie sakry biskupiej oraz sukcesję apostołską, która nieprzerwanie trwa w Kościele od samego jego początku [Zob. T. Rozkrut, Biskup współczesnym następcą Apostołów, Tarnowskie Studia Teologiczne 2008, t. 27, z. 1, s. 87-105].

Słowo „sukcesja” pochodzi od łac. successio, czyli „następstwo”. W Kościele trwa wiara w to, że jego podstawowym zadaniem jest przekazywanie wiary następnym pokoleniom, zachowanie Tradycji oraz trwanie w jedności z Biskupem Rzymu [Zob. Benedykt XVI, Sukcesja apostołska, Audiencja generalna, 10 V 2006, L'Osservatore Romano, wydanie polskie, 27, 2006, 9-10/286, s. 43-44; S. Olejnik, Apostolskość Kościoła a sukcesja apostołska, Dokument Międzynarodowej Komisji Teologicznej Collectanea Theologica, 46, 1976, 1, s. 5-21]. W ten sposób sukcesja jest następstwem na urządzenie apostołskim oraz zachowaniem władzy w hierarchicznym ustroju Kościoła. Stąd też sukcesja apostołska oznacza przede wszystkim „ciągłość w przekazywaniu władzy, jaką Kościół otrzymał od Jezusa Chrystusa”, co „stanowi gwarancję apostołskości Kościoła zarówno w sprawach doktrynalnych, jak i w całym życiu, strzegąc jego tożsamości w rzeczach istotnych z Kościołem Chrystusa” [Por. T. Gogolewski, Sukcesja apostołska, w: *Katolicyzm A-Z*, red. Z. Pawlak, Łódź 1989, s. 354-355].

Apostołowie wypełniają więc otrzymany od Chrystusa nakaz kierowania i troski wobec nowo powstałej wspólnoty wiary. W sposób prawomocny przekazują misję swego urzędu różnym osobom w Kościele w zależności od jego potrzeb [Por. LG 20, 28]. Następcy Apostołów, biskupi spełniają zadanie uświęcania, nauczania i rządzenia przekazane przez Chrystusa w przepowiadaniu i sprawowaniu sakramentów [Por. M. Żurowski, Problem władzy, 23]. Jedność Kościoła, której gwarantem jest sukcesja apostołska, przejawia się także w wymogach przekazywania władzy rządzenia. Tylko Papież w wolny i nieskrępowany sposób mianuje biskupów [Por. CIC, c. 377], którzy swoją władzę spełniają zawsze we wspólnocie z Głową Kolegium i jego członkami [Por. CIC, c. 375 §2].

Sukcesja Apostolska wyraża się także w jedności biskupów całego Kościoła. Prawodawca w Kodeksie Prawa Kanonicznego stwierdza: „Kolegium Biskupów, którego głową jest Papież a członkami biskupi na mocy sakramentalnej konsekracji oraz hierarchicznej wspólnoty z głową Kolegium i członkami, i w którym trwa nieprzerwanie ciało apostołskie, razem ze swoją głową, a nigdy bez niej, stanowi również podmiot najwyższej i pełnej władzy nad całym Kościołem” [Por. CIC, c. 336]. Źródłem władzy jest więc nie tylko sam fakt przynależności do Kolegium Biskupów, ale także trwanie z nim w łączności [Por. M. Żurowski, Autorytet i wolność w Kościele, *Prawo Kanoniczne* 28 (1985), s. 36]. Obrzęd przekazywania władzy związany był w historii z rytym „nałożenia rąk”, co potwierdzają świadectwa Nowego Testamentu. Ryt ten zachował się także do naszych czasów i jest świadectwem przekazywania władzy uświęcania przez kolejne pokolenia pasterzy Kościoła. Sukcesja apostołska jest także potwierdzeniem, że decyzje podejmowane przez następców apostołów są aktami władzy Kościoła [Zob. A. Siemieniowski, *katolickie spojrzenie na wiarę* Katolicy a Biblia, Wrocław 2000, s. 32-33].

Autorytet Magisterium Kościoła

Kolejnym źródłem sprawowania władzy w Kościele jest jego Magisterium, nazywane inaczej

Nauczycielskim Urzędem Kościoła. Termin „magisterium” wywodzi się od łacińskiego słowa o tym samym brzmieniu, choć jego pochodzenie i zakres jest szeroki. Znaczenia można doszukiwać się w słowie *magis* co oznacza „więcej”. Magisterium oznaczało także mistrza, znawcę, a nawet kompetencję (magister). Średniowieczne rozumienie związane jest z autorytetem w danej dziedzinie i związane było ze stanowiskiem magistra. Współcześnie magisterium oznacza władzę nauczania w Kościele, której podstawą są święcenia sakramentalne. Władza nauczania w rozumieniu magisterium należy do Papieża, Biskupów i osób obdarzonych zleceniem nauczania, czyli misją kanoniczną. Do tak rozumianego magisterium należy kompetencja świadectwa i autentycznego, czyli obowiązującego, głoszenia prawdy wiary. Magisterium Kościoła jest także uprawnione do ostatecznego wyjaśniania kwestii spornych w dziedzinie wiary oraz ma władzę podania jej do wierzenia [Por. F. Arduzzo, *Magisterium Kościoła, Posługa Słowa*, Kraków 2000, s. 147; Zob. Krasiński J., *Z kart Magisterium Kościoła*, Sandomierz, 1998].

Posługa nauczania wykonywana przez Biskupa Rzymu we wspólnocie z Kolegium Biskupów jest podstawą przekonania, że w sprawach wiary i moralności sprawowana jest w sposób nieomylny. Związane jest to z uroczystym nauczaniem Papieskim *ex cathedra*. Magisterium Kościoła czerpiąc z Objawienia, Tradycji, wiary i własnego autorytetu ma prawo do określenia prawd obowiązujących wszystkich wierzących. Może także ustalić sposoby realizowania i wypełniania podanych do wierzenia prawd. „Zgodnie z tą doktryną nie mylą się również wszyscy biskupi, gdy razem z papieżem na soborze powszechnym ogłaszają uroczystą definicję dogmatyczną lub podają orzeczenie definitywne oraz gdy rozproszeni w świecie, ale zachowując więzy komunii między sobą i z Następcą Piotra jednomyślnie zgadzają się na jakieś zdanie jako mające być definitywnie uznane przez wiernych” [L. Balter, *Nieomyślność encyklik papieskich. Studium teologiczno-historyczne*, Warszawa 1975, s. 525; Zob. T. Płonka, *Stopniowalność orzeczeń Magisterium Kościoła w nauczaniu Stolicy Apostolskiej podczas pontyfikatu Jana Pawła II*, Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2011].

Magisterium Kościoła łączy się także z nauczaniem Biskupów wobec powierzonego ludu. To zadanie wyrażone zostało przez Chrystusa w słowach: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem” (Mt 28,19-20). Ta posługa nauczania wiąże się także z decyzjami, które regulują życie konkretnej wspólnoty [Zob. B. Sesboué, *Władza w Kościele. Autorytet, prawda i wolność*, red. T. Dzidek, tł. P. Rak, Kraków 2003, s. 316].

Władza hierarchii Kościoła

Sprawowanie władzy w Kościele oparte jest na udziale w odpowiedzialności za powierzone zadanie. Owa odpowiedzialność związana jest ze stopniami święceń i urzędów pełnionych we wspólnocie Kościoła. Wobec tego, kolejnym źródłem władzy w Kościele jest jego hierarchiczność. Wyznacza ona system relacji między wszystkimi członkami Kościoła. System hierarchiczny opiera się nie tylko na poddaństwie władzy ale także na posłuszeństwie wiary i autorytecie sprawujących odpowiednie urzędy.

Sam termin „hierarchia” pochodzi od dwóch słów w języku greckim: *hiera*, czyli świętość, święty oraz *arche*, co oznacza początek, przyczynę, źródło. Tak więc „hierarchia” w znaczeniu teologicznym to święty początek, święta przyczyna wszystkich decyzji podejmowanych przez przełożonych. Każda władza sprawowana w Kościele jest darem, który przekazał mu Chrystus. Chodzi tu o takie uporządkowanie życia chrześcijańskiego, aby każdy członek Kościoła mógł wypełniać swoje powołanie. Kościół nie jest strukturą prywatną lecz wspólnotową, co jest podstawą tworzenia odpowiednich praw. Stopień odpowiedzialności za interpretację prawa bożego oraz tworzenie prawa stanowionego zależy jest od miejsca w kościelnej hierarchii [Por. M. Żurowski, *Hierarchiczne funkcje zarządzania Kościołem*, Warszawa 1979, s. 119-127]. Hierarchia rozumiana w sensie przedmiotowym to władza kościelna, która została podzielona na odpowiednie rodzaje i stopnie. Natomiast w znaczeniu podmiotowym to duchowni, którzy w zależności od posiadanego stopnia święceń pozostają w relacji posłuszeństwa lub przełożenia. Hierarchia święceń i jurysdykcji są związane ze sobą ze względu na wymóg posiadania święceń dla wykonywania władzy sakramentalnej lub zwyczajnej władzy rządzenia [Zob. L.M. de Bernardis, *Le due potestà e le due gerarchie della Chiesa*, Genova 1943, s. 183-185].

Władza sprawowana przez hierarchię związana jest także z wypełnianiem misji Kościoła na poziomie wspólnot lokalnych. Decyzje przełożonych dotyczące np. nauczania, są źródłem prawa dla tych, którzy w imieniu Kościoła i na mocy misji kanonicznej podejmują się dzieła katechetycznego. Opinie Biskupa miejsca poddawane są także inicjatywy laikatu a jego decyzja jest dla społeczności lokalnej prawem wiążącym [Na temat hierarchii: Zob. J. Krukowski, Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego, Lublin 1985, 39-104; R. Sobański, Kościół partykularny jako podmiot prawa, Kościół i prawo, 6 (1989), s. 9 - 22].

Wnioski

Sądownicza władza Kościoła sprawowana jest jako jedna z płaszczyzn władzy rządzenia. Tak więc źródła władzy rozumianej w ogólności są także źródłami tej władzy, którą sprawują sądy kościelne. Powyższe rozważanie ukazało skąd w Kościele bierze się w ogólności pojęcie władzy. Nie chodzi bowiem o ukazanie konkretnych urzędów i sposobów sprawowania władzy w Kościele ale o jego źródła. Stąd liczne odwołania dotyczą Ewangelii czy pierwszych wieków chrześcijaństwa. Wiele kwestii dotyczących relacji władzy sędziowskiej do władzy w Kościele potrzebuje kolejnych opracowań. W ten sposób niniejsze rozważanie jest przyczynkiem do dalszych poszukiwań naukowych.

La potestà giudiziale nella struttura della potestà nella Chiesa

La Chiesa, come istituzione divino-umana ha un carattere soprannaturale. La vita quotidiana della Chiesa concerne però non soltanto gli aspetti spirituali, ma anche adempimento dei diritti e degli obblighi che emergono dalla fede. Da qui deriva nella Chiesa la convinzione che Essa è stata costruita con un potere. Quel potere non riguarda soltanto la potestà spirituale, ma anche ciò che è origine del vigente diritto positivo e della competenza a risolvere i conflitti nella Chiesa.

Ogni divisione dei fonti del potere nella Chiesa deve essere appoggiata sulla comprensione da dove deriva il potere in generale. Soltanto tale distinzione permette di mostrare il potere non soltanto dal lato dei diritti ricevuti, ma anche come una realtà creativa della vita comunitaria nella Chiesa. Presentazione dei fonti del potere nella Chiesa porta a mostrare la potestà giudiziale, come uno specifico genere di *munus regendi*, cui viene esercitato nei limiti delle proprie competenze e sempre nella comunione con la Chiesa. Così lo scopo di questo articolo non è la presentazione dei singoli atti della potestà giudiziale, ma indicare le sue fonti.

Le fonti della potestà nella Chiesa si deve cercare soprattutto nella persona di Gesù Cristo [Ved. R. Sobański, *Eklezjologia noweto kodeksu prawa kanonicznego, Prawo Kanoniczne* 28 (1985), nr 1-2, p. 3-30]. Egli stesso, come uno che possiede il potere, inizia la sua attività dalla vocazione dei primi suoi discepoli. Personalmente indica i suoi più stretti collaboratori. Insieme con gli Apostoli Gesù proclama il Vangelo. Il suo insegnamento diventa uno specifico commento al diritto di quei tempi. Gesù personalmente dice che non è venuto per abolire la legge, ma per compierla. Però questi che Lo vogliono seguire devono ascoltare e fare „qualsiasi cosa dirà”. Con ciò Gesù si mette alla testa della comunità la quale comanda. In questa comunità Gesù costruisce fede, la quale diventa una base d'ogni attività della Chiesa, e indica quelli che la comanderanno.

La persona di Pietro è l'inizio della successione di „potere delle chiavi”, la quale per la Chiesa è una istanza più alta. A partire dall'Apostolo Pietro per i Papi contemporanei l'autorità del Vescovo di Roma è per tutta la Chiesa segno d'unità, l'unanimità e l'infallibilità dell'insegnamento della Chiesa [Ved. K. Schatz, *Prymat papieski. Od początków do współczesności*, Kraków 2004]. L'avvenimento di Pentecoste diventa la prima pubblica presentazione della Chiesa. La descrizione degli Atti degli Apostoli contiene tutti gli elementi della struttura della Chiesa: gli apostoli uniti sotto il primato di Pietro, proclamano il Vangelo e ministrano i sacramenti. Da qui la Chiesa si riunisce e agisce sempre nella comunione e sotto la guida del successore di Pietro [Ved. O. Horn, *Piotrowe posłannictwo Kościoła Rzymskiego*, *Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny*, 6 (1991), p. 48-55].

L'esercizio della potestà nella Chiesa è appoggiata sulla partecipazione nella responsabilità delle attività affidate. Questa responsabilità è legata con gli ordini sacri ricevuti e con gli uffici svolti nella comunità della Chiesa. In confronto a questo, una successiva fonte del potere nella Chiesa è il suo aspetto gerarchico. Esso stabilisce il sistema del rapporto tra tutti i membri della Chiesa. Il sistema gerarchico non si appoggia soltanto sulla servitù a chi svolge una potestà ma anche sulla obbedienza alla fede e all'autorità. Ogni potere compiuto nella Chiesa è un dono affidato da Cristo. Si tratta di una sistematizzazione della vita cristiana così, perché ogni membro della Chiesa potesse svolgere la sua vocazione. La Chiesa non è una struttura privata ma comunitaria, e ciò determina modo con il quale si crea sistema giuridico.

La potestà giudiziale della Chiesa viene esercitata come un elemento del potere. Dunque le fonti del potere capite in generale sono anche le fonti di quel potere con il quale compiono la sua potestà i tribunali ecclesiastici. Perciò per capire l'essenza della potestà giudiziale nella Chiesa bisogna indicare il Gesù come legislatore, il primato del Papa, l'autorità del Magistero della Chiesa e il potere gerarchico della Chiesa. La potestà giudiziale rimane dunque in permanente unità con questo potere, con il quale la Chiesa compie la sua missione.

Thum. ks. dr A. Pestka

Wpływ wychowania w rodzinie z problemem alkoholowym na przygotowanie do zawarcia małżeństwa

Wstęp

Problem alkoholowy jest jednym z najczęściej spotykanych problemów współczesnego świata, który wywiera ogromny wpływ na życie w rodzinie a co za tym idzie na przygotowanie jej członków do życia dorosłego w tym życia małżeńskiego. W Polsce uzależnionych od alkoholu jest od 600 000 do 800 000 tysięcy osób. Jest to liczba ogromna, tym bardziej że polski model uzależniania od alkoholu charakteryzuje picie w dużych ilościach alkoholi wysokoprocentowych. Taka postawa skutkuje zwłaszcza występowaniem zaburzeń zachowania, agresją, psychozami alkoholowymi. Ten sposób nadużywania alkoholu wpływa wyniszczająco głównie na psychiczny a nie fizyczny aspekt człowieka. Warto zatem zgłębić tę kwestię i zbadać występujące tu zależności.

Alkoholizm rodziców a jego wpływ na wychowanie potomstwa

Sformułowanie „problem alkoholowy” określane jest zarówno początkowe stadium grupy problemów alkoholowych, jak i najcięższe stadium – alkoholizm. Lżejszymi etapami są pijaństwo i nadużywanie alkoholu. Nadużywanie alkoholu rozpoczyna się wtedy, gdy osoba spożywająca alkohol traci jednocześnie kontrolę nad samym sobą. To prowadzi najczęściej do wielu różnych problemów, głównie interpersonalnych, społecznych, związanych z zaniedbywaniem rodziny, niewykonywaniem i nieangażowaniem się w obowiązki domowe, czy też rodzinne. Gdy osoba pijąca alkohol zaczyna odczuwać nieustanne pragnienie zażywania alkoholu oraz potrzebę spożywania go w coraz większych ilościach, możemy mówić o alkoholizmie. Uzależnienie od alkoholu jest jednym z najpowszechniejszych rodzajów uzależnienia, znaczna liczba uzależnionych zaprzecza i minimalizuje ten problem, popadając w tzw. „system iluzji i zaprzeczeń” [więcej na ten temat w: Adam Bilikiewicz, Psychiatria, Warszawa 2003, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, s. 244]. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami Programu Aktywizacji Placówek Odwykowych [Zob. Sabina Nikodemka, Efekty terapii w różnego rodzaju placówkach odwykowych, Terapia Uzależnienia i Współuzależnienia 1 (2000), w: <http://www.psychologia.edu.pl/czytelnia/63-terapia-uzalenienia-i-wspouzalenienia/638-efekty-terapii-w-roznego-typu-placowkach-odwykowych.html> (3.06.2013)] wraz z alkoholizmem u 94% badanych występują zaburzenia życia rodzinnego, u 84% problemy w kontaktach z ludźmi, u 82% problemy finansowe, u 57% przemoc wobec osób najbliższych, zaś u 51% badanych problemy z prawem. Z tych badań jasno wynika, iż alkoholizm związany jest bezpośrednio z życiem rodzinnym, na który wywołuje ogromny wpływ, a to oznacza, iż wpływa również na wychowanie dzieci (jeśli alkoholizm występuje u co najmniej jednego z rodziców). Ponadto następuje obniżenie statusu ekonomicznego oraz społecznego takiej rodziny.

Rodzina, w której występuje alkoholizm charakteryzuje się tym, że:

- występują w niej ciągle konflikty, napięcia rodzinne między rodzicami, ale i między rodzicami a dziećmi, a to wpływa negatywnie na rozwój dzieci w takiej rodzinie; dzieci nie umieją, ponieważ nie wyniosły z domu takich wzorców, nawiązywać normalnych i prawidłowych relacji międzyludzkich, najczęściej źle się uczą, gdyż są stale zaniedbywane przez rodziców. Mają zaburzone poczucie bezpieczeństwa;
- dzieci wychowane w takiej rodzinie, w życiu dorosłym, bardzo często same stają się alkoholikami lub nie mogą zaaklimatyzować się w społeczeństwie, stanowią jego margines i np. mają konflikty z prawem;
- dzieci alkoholików bardzo często doznają ze strony rodziców przemocy fizycznej lub/oraz psychicznej, co negatywnie wpływa na ich rozwój; u takich dzieci bardzo często występują zaburzenia nerwicowe oraz trudności w życiu w społeczeństwie;
- dzieci alkoholików nie umieją nawiązywać kontaktów społecznych, nie potrafią zaufać drugiemu człowiekowi, nie umieją okazywać swoich uczuć, co może bezpośrednio przekładać się na trudności w stworzeniu trwałego związku z drugim człowiekiem oraz w zawarciu małżeństwa i stworzeniu własnej rodziny;

- dzieci alkoholików mają niższe poczucie własnej wartości w porównaniu ze swoimi rówieśnikami;
- dzieci alkoholików w dorosłym życiu często wiążą się z osobami nie zrównoważonymi psychicznie;
- dzieci alkoholików są ofiarami w swoich rodzinach, są obarczane niepowodzeniami swoich rodziców, ich problemami z nałogiem [Zob. S. Paździor, Przyczyny psychiczne niezdolności osoby do zawarcia małżeństwa w świetle kan. 1095 n.3, Lublin 2005, Wydawnictwo KUL, s. 139-153].

Dorosłe Dzieci Alkoholików (DDA)

Skrót DDA – Dorosłe Dzieci Alkoholików odnosi się do osób, które zostały wychowane w rodzinie alkoholowej, w której przynajmniej jeden z rodziców był alkoholikiem. Pierwsze grupy zrzeszające osoby wychowane w rodzinach alkoholowych w Polsce, zaczęły powstawać w 1986 roku. Takie osoby, jak już wskazano powyżej spotykały się w swoim dzieciństwie z agresją, przemocą domową, wykorzystywaniem na różnych płaszczyznach oraz z zaniedbywaniem i brakiem zainteresowania ich osobą. Przyczyn powstania syndromu DDA jest wiele, należą do nich m.in.: przeżycie i uczestniczenie w traumatycznych zdarzeniach, przebywanie przez dziecko w ciągłym napięciu i silnym stresie, brak oparcia w rodzinie, przemoc domowa, wstyd, brak odpowiedniego wychowania, brak bliskości i czułości, czy też brak poczucia bezpieczeństwa. Wiele dzieci wywodzących się z rodzin alkoholowych, w dorosłym życiu zaczyna pić alkohol, co jest związane z ich negatywnymi doświadczeniami pozyskanymi w dzieciństwie. Nie potrafią założyć bądź utrzymać swoich związków, nie potrafią odnaleźć się w roli rodziców. Osoby takie są zazwyczaj albo nadmiernie odpowiedzialne albo wykazują się ogromną nieodpowiedzialnością. Warto dogłębnie przyjrzeć się objawom syndromu DDA, by móc je rozpoznać najlepiej już w okresie wczesnej dorosłości. Ważne jest, by dana osoba miała świadomość, że obarczona jest syndromem DDA i potrzebuje pomocy, by poradzić sobie z jego konsekwencjami. Uświadomienie sobie tego, pomoże w nawiązaniu relacji z drugim człowiekiem oraz później w nawiązaniu relacji małżeńskich, a także w normalnym, codziennym funkcjonowaniu. Do objawów DDA zalicza się m.in.:

- lęk człowieka przed bliskością z drugą osobą,
- trudności w zaufaniu drugiemu człowiekowi,
- dążenie do potrzeby akceptacji przez otoczenie, za wszelką cenę i za pomocą wszelkich sposobów,
- samotność,
- pesymizm,
- nieustanne poczucie winy, obwinianie się za wszystko co złe w życiu,
- trudności z określeniem sensu i celu życia,
- wypieranie krzywd doznanych w dzieciństwie,
- brak umiejętności respektowania cudzych praw,
- obarczanie dzieci przez rodziców skutkami ich uzależnienia,
- problemy z określaniem swoich uczuć, tego co ja czuję i tego co ja chcę,
- wrogość w relacjach z ludźmi,
- lęk,
- problemy z utrzymaniem równowagi emocjonalnej,
- depresja.

Wyróżniamy następujące typy DDA: smutni, wyobcowani, uzależnieni, skrzywdzeni, odnoszący sukcesy, współuzależnieni oraz mający poczucie niższości. Osoby o typie „smutni” często leczą się z powodu depresji, poszukują zrozumienia własnej osoby poprzez sięganie po leki albo pomoc psychologiczną. Starają się wszelkimi możliwymi sposobami zatuszować wewnętrzny smutek i przygnębienie. Osoby o typie „wyobcowani” postrzegają siebie jako osoby skomplikowane, mające wiele wewnętrznych problemów z samym sobą, mają poczucie niższości w kontaktach międzyludzkich. Osoby o typie „uzależnieni” sięgają po alkohol, by w ten sposób radzić sobie z problemami wynikającymi z dzieciństwa. Mimo tego, że mają świadomość zła, jakie niesie ze sobą alkohol, też po niego sięgają i popadają w nałóg. Osoby o typie „skrzywdzeni” mają świadomość krzywdy jaką doznali ze strony najbliższych w dzieciństwie. Są przepełnione żalem do otaczającego je świata, złością, nienawiścią.

Posiadają syndrom ofiary i poczucie skrzywdzenia przez świat, który w ten właśnie sposób odbierają. Osoby o typie „odnoszący sukcesy” to ludzie dobrze wykształceni, odpowiedzialni, robiący dużą karierę w życiu zawodowym. Sprawiają wrażenie osób opanowanych, kontrolujących swoje emocje i poczynania. Osoby z syndromem DDA „mające poczucie niższości” to osoby mające trudności w kontaktach z innymi ludźmi. Spowodowane jest to zbyt krytycznym postrzeganiem własnej osoby, brakiem doświadczenia w relacjach z innymi (nie nauczyli się funkcjonować w normalnej rodzinie i nie poznali relacji w niej panujących), brakiem umiejętności interpersonalnych [więcej na ten temat w: <http://psycholog.msp.info.pl/alkoholizm/8-dda-czyli-dorosle-dzieci-alkoholikow.html> 6.03.2013].

Ponadto dzieci w rodzinach, w których obecny jest problem alkoholowy przyjmują konkretne role, które pomagają im odnaleźć się w danej rodzinie, mogą to być:

- Bohater rodzinny – dziecko poświęcające się całkowicie dla swojej rodziny i jednocześnie rezygnujące z własnych potrzeb i celów; takie dziecko staje się dorosłym członkiem rodziny, ponieważ bierze na siebie obowiązki rodziców; jest osobą bardzo dojrzałą, dbającą o innych a nie zauważającą swoich potrzeb; w swojej przyszłej rodzinie taka osoba wszystkich sobie podporządkowuje, współmałżonka traktuje jak swoje dziecko;
- Wspomagacz – dziecko, którego celem jest zrobienie wszystkiego, by alkoholik przestał pić; często w dorosłym życiu takie dziecko zostaje żoną alkoholika lub mężem alkoholiczki;
- Kozioł ofiarny – dziecko sprawiające kłopoty wychowawcze, często w dorosłym życiu sięga po alkohol, narkotyki i inne substancje psychoaktywne; może uzależnić się od alkoholu w przyszłości; ma świadomość, jaką krzywdę alkohol wyrządził w jego życiu a mimo to sięga po niego w życiu dorosłym;
- Maskotka – dziecko, które uspokaja rodziców, jest ich ulubieńcem, czego konsekwencją jest odcięcie się od swoich prawdziwych uczuć smutku i cierpienia; w życiu dorosłym taka osoba zazwyczaj nie dorasta emocjonalnie;
- Niewidoczne dziecko – dziecko, które izoluje się od otoczenia; poprzez izolację chce uciec od problemów oraz obaw psychicznych i fizycznych z nimi związanych; w życiu dorosłym nie umie nawiązywać konstruktywnych związków z ludźmi, jest wycofane, niepewne siebie, wręcz niezauważalne przez otoczenie.

By przygotować dziecko z syndromem DDA do małżeństwa, warto uświadomić sobie, z jakimi cechami i problemami taka osoba wchodzi w dorosłe życie. Powszechnie wskazuje się, że dzieci z syndromem DDA są w życiu dorosłym osobami niepewnymi siebie, które poszukują uznania u innych ludzi, mają trudności z nawiązywaniem bliskich kontaktów, czują strach przed innymi osobami, rzadko okazują swoje uczucia, boją się porzucenia, straty osób bliskich. Ponadto takie osoby stają się pracoholikami, nie potrafią odpoczywać, często kłamią, ulegają impulsom, często czują się winni, nawet wtedy, gdy nie ma to logicznego uzasadnienia. Osoby z syndromem DDA zachowują się jak ofiary, co jest związane z brakiem pewności siebie, poza tym często wiążą się z osobami uzależnionymi od różnych substancji psychoaktywnych, sami mają tendencję do nadużywania alkoholu lub innych substancji. W relacjach z ludźmi muszą domyślać się, które zachowania są normalne, ponieważ nie miały odpowiednich wzorców w rodzinie, wiąże się to również z trudnościami w odnalezieniu się w roli rodzica. Mają trudności z realizacją powierzonych im zadań od początku do końca, nie wiedzą, co jest normalne, są wobec siebie bardzo krytyczne, często kłamią, nie umieją nawiązać bliskich kontaktów, ustępują innym, ponieważ zawsze czują się winne nawet czemuś, na co nie miały wpływu. Osoby takie przesadnie boją się porzucenia oraz utraty drugiej osoby, co może prowadzić do ostrych objawów zazdrości oraz do przemocy. Są podatne na uzależnienia lub same mają partnerów uzależnionych. Osoby z syndromem DDA patrzą na rzeczywistość przez pryzmat tego co doświadczyły w dzieciństwie. Wszystko co ich spotyka dopasowują do doświadczeń głównie tych negatywnych zdobytych w dzieciństwie.

By skutecznie leczyć syndrom DDA należy podczas psychoterapii skupić się m.in. na tym, by badany pogodził się z przeszłością, zbudował własną autonomię działania, odbudował zaufanie wobec siebie, poczuł własną wartość oraz zaakceptował siebie, nauczył się radzić z problemami, konfliktami i ewentualną zazdrością. Solidnie przeprowadzona terapia pozwala takim osobom normalnie funkcjonować

w społeczeństwa, jednocześnie daje im ogromną ulgę ponieważ uświadamia skąd wzięły się ich problemy psychiczne i interpersonalne w kontaktach z innymi ludźmi.

Przygotowanie do małżeństwa

Przygotowanie do małżeństwa obejmuje zarówno działania duszpasterskie, jak i administracyjne, które zostały wyliczone w kann. od 1063 do 1072, 1086 §2, 1102 §3, 1111 §1-2, 1114, 1125, 1127 §2 oraz 1131 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku. Przygotowanie do małżeństwa można podzielić na trzy etapy. Pierwszy z nich to przygotowanie dalsze, które odbywa się już w dzieciństwie. Odbywa się ono poprzez doświadczenie życia w rodzinie i prawidłowych relacji rodzinnych. Idealna sytuacja to doświadczenie życia w pełnej, kochającej się rodzinie, w której panuje wzajemny szacunek i zrozumienie. W tym czasie dziecko powinno zdobywać odpowiednią wiedzę związaną z życiem rodzinnym, budować swój charakter, umiejętności współżycia z innymi, kształtować w sobie właściwą postawę wobec rodziny, otoczenia i małżeństwa. Rodzice poprzez swoje postępowanie powinni dawać dobry przykład dzieciom nie tylko na płaszczyźnie materialnej ale przede wszystkim duchowej. Kolejnym etapem jest przygotowanie bliższe do małżeństwa, które dotyczy młodzieży ponadgimnazjalnej, odbywa się w szkole, na lekcjach religii, objawia się poprzez poszukiwanie powołania i zgłębianie wiary. Powinno ona pokazać młodzieży, że małżeństwo jest relacją międzyosobową mężczyzny i kobiety, którą to relację należy stale rozwijać i kształtować. Celem katechez jest również pokazanie czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo, dobre wychowanie dzieci i takie prowadzenie rodziny by była ona silna i trwała. Ten etap przygotowania do małżeństwa ma za zadanie również pogłębienie wiary i życia wspólnotowo-liturgicznego młodych ludzi. Ostatnim etapem jest bezpośrednie przygotowanie do małżeństwa, które rozpoczyna się od zaręczyn, w dalszej kolejności następuje uczestnictwo w katechezach dla narzeczonych oraz w spotkaniach w poradni małżeńskiej, spisanie protokołu przedślubnego w kancelarii parafialnej, udzielenie informacji o obowiązku uzyskania skutków cywilnych małżeństwa, zapowiedzi, spowiedź święta. Jeśli przygotowanie do małżeństwa przebiega poprawnie, kończy się ono w dniu ślubu [Zob. Jan Krajczyński, Prawo rodziny do opieki duszpasterskiej, Płock 2007, Apostolicum, s. 234-235].

By zrealizować etap przygotowania bezpośredniego do małżeństwa należy spotkać się z duszpasterzem. Nie będę omawiać dokładnie z prawnego punktu widzenia powyższych etapów, skupię się na duszpasterskim i bezpośrednim przygotowaniu do małżeństwa osób, które wychowały się w rodzinach alkoholowych. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na pierwsze spotkanie narzeczonych z duszpasterzem, na którym następuje wypełnienie protokołu przedślubnego. Bardzo istotne jest, aby nie było to spotkanie schematyczne, tylko prawdziwa rozmowa, podczas której duszpasterz pozna nupturientów, porozmawia z nimi o ich ewentualnych rozterkach, zorientuje się z jakich rodzin pochodzą, pozna historię ich związku. Oczywiście wymaga to większej ilości czasu i szczególnego zaangażowania, jednakże może przynieść wymierne korzyści. Warto pamiętać, iż w Polsce z roku na rok przybywa rozwodów cywilnych oraz rozpoczynanych jest coraz więcej procesów o stwierdzenie nieważności małżeństwa. By przynajmniej spróbować tego uniknąć należy starać się odpowiednio przygotować do małżeństwa, a rolą duszpasterza jest poświęcenie odpowiedniej ilości czasu na poznanie nupturientów.

Bardzo ważnym etapem, z punktu widzenia mojego artykułu, jest etap pierwszy – dalsze przygotowanie do małżeństwa, które odbywa się od najmłodszych lat w rodzinach. To rodzina stanowi podstawę w wychowaniu młodego człowieka i w przygotowaniu go do dojrzałego życia w społeczeństwie. Gdy ten etap przygotowania do małżeństwa przebiega nieprawidłowo, np. z powodu uzależnienia od alkoholu rodziców dziecka, mogą pojawić się różnorodne problemy. Głównymi z nich są nieumiejętność nawiązywania prawidłowych, ale i bliskich relacji międzyludzkich, zaburzone poczucie bezpieczeństwa, zaburzenia na tle psychicznym, duża nerwowość. Osoby te nie potrafią zaufać drugiemu człowiekowi, co jest niezbędne w relacji narzeczeńskiej i małżeńskiej, często towarzyszy temu lęk przed bliskością z drugą osobą. Dlatego też warto zwrócić szczególną uwagę na poznanie historii każdego z nupturientów, a w przypadku pozyskania informacji o problemach wychowawczych związanych z występującym w rodzinie alkoholizmem należy pomóc takiej osobie w zrozumieniu powagi zawieranego związku małżeńskiego

i w miarę możliwości poprzez rozmowę zorientować się, czy dana osoba jest gotowa do zawarcia małżeństwa. Dlatego też, duszpasterze i osoby zajmujące się przygotowaniem ludzi do zawarcia związku małżeńskiego, wiedząc o problemach wychowawczych potencjalnego nupturienta powinni szczególnie zadbać o jego bezpośrednie przygotowanie do małżeństwa. Powinni otoczyć takie osoby szczególną opieką i troską duszpasterską, pokazać im drogi pomocy i skierować do odpowiednich poradni (np. na spotkania grup DDA).

Jednocześnie należałoby uprzedzić drugą stronę o tym, iż jego narzeczony/narzeczona wychowywał się w rodzinie z problemem alkoholowym i przedstawić zagrożenia jakie mogą z tego wyniknąć. Druga strona może pomóc osobie obciążonej syndromem DDA w dobrym przygotowaniu do zawarcia małżeństwa swoim zachowaniem oraz rozmową, ale także, znając problem, może zrozumieć zachowania swojego narzeczonego/ej. Zdiagnozowanie i uświadomienie sobie problemów związanych z wychowaniem w rodzinie alkoholowej jest kluczowe do zrozumienia zachowań strony obciążonej tym problemem i do pomocy jej w dorosłym życiu, również w życiu małżeńskim.

Zakończenie

Podsumowując, należy zauważyć, iż problem uzależniania od alkoholu jest problemem powszechnym i coraz częściej występującym w społeczeństwie, a to oznacza iż należy poznawać jego konsekwencje i skutki z nim związane nie tylko dla danej rodziny borykającej się z takim problemem ale i dla osób trzecich. Wychowanie dzieci w rodzinie z problemem alkoholowym znacznie wpływa na ukształtowanie ich charakteru i wywiera wpływ na całe ich dorosłe życie. Dorosłe Dzieci Alkoholików posiadają wspólne cechy, które utrudniają im normalne funkcjonowanie i nawiązywanie relacji międzyludzkich. Takie osoby należy otoczyć szczególną troską, pomóc im w uświadomieniu i zwalczaniu braków wychowawczych, które wytworzyły się w okresie ich dzieciństwa. Uświadomienie problemów i odpowiednia terapia mają wymierne korzyści i zmieniają na lepsze życie takich osób. Im szybciej takie osoby zostaną objęte odpowiednią terapią tym większą mają szansę na powrót do normalnego życia. Terapia pomaga im normalnie i w pełni funkcjonować w społeczeństwie. Warto skierować te osoby do odpowiednich ośrodków pomocy dzieciom alkoholików, a w okresie bezpośredniego przygotowania do zawarcia związku małżeńskiego, pokazać im czym charakteryzuje się normalna rodzina, pomóc w przygotowaniu do życia w małżeństwie i rodzinie. Należy pamiętać, że do życia w małżeństwie każdy powinien być dobrze przygotowany i zdawać sobie sprawę z praw i obowiązków z nim związanych. Przygotowanie dzieci alkoholików do małżeństwa to często proces długotrwały, ale dający wymierne efekty. Jest to zadanie nie tylko najbliższej rodziny i przyjaciół, ale przede wszystkim duszpasterzy, psychologów rodzinnych oraz osób zajmujących się profesjonalnie przygotowaniem do małżeństwa. Dużą rolę odgrywa tutaj również narzeczony/narzeczona osoby z syndromem DDA, zadaniem tej osoby jest dokładne poznanie i uświadomienie sobie problemu z jakim mierzy się jego przyszły współmałżonek oraz pomoc w przejściu terapii i odpowiednim przygotowaniu do małżeństwa.

The influence of being raised in a family with alcohol problems on being ready to enter into marriage

Drinking problem has an enormous impact on a family life and as a result on the preparation of its members for an adult life including marriage. The expression “alcohol problem” defines both the initial stage of a group of alcohol problems as also the most severe stage – alcoholism. A family with alcohol problems is characterized by, among others: cases of tensions between parents but also between the parents and children, the children are not able to make proper human relations, their sense of security is disturbed, very often they suffer from their parents physical and mental abuse, they are not able to show their feelings which may directly translate into difficulties in creating a lasting relationship with another person and in concluding a marriage and starting one’s own family.

Preparation for marriage involves both pastoral and administrative activities. Preparation for marriage can be divided into three stages. The first is the remote preparation which takes place in early childhood through experiencing the family life and normal family relationships. The next stage is the proximate preparation to marriage; it applies to secondary school youth and takes place in schools during religion classes. The last stage is the immediate preparation for marriage which starts with the engagement, followed by participation in catechesis for brides and grooms and in further marriage counselling meetings, drawing up prenuptial protocol at the parish office, providing information about the obligation to obtain the civil effects of marriage, bans of marriage, Holy Confession. To implement the immediate preparation stage for marriage a visit to a priest is a necessity. First of all, you should pay attention to the first meeting of the bride and groom with the priest when the prenuptial protocol is filled in. It is very important that it is not a schematic meeting but a real conversation during which the priest gets to know the betrothed, talks to them about their potential dilemmas, gets the idea of what family background they have, learns about the history of their relationship. A very important stage is the remote preparation for marriage, which begins in the early years in the family. It is the family that constitutes the basis for education of a young person and preparation for adult life in the community. When this stage of marriage preparation goes wrong, e.g. due to alcohol addiction of the child’s parents, a variety of problems may arise. Priests and those involved in the preparation for marriage, knowing the upbringing problems of a potential betrothed, should take particular care of its immediate preparation for marriage. They should attend such persons with special care and pastoral attention, show them the way of help and refer to appropriate counselling centres.

In conclusion, it should be noted that raising children in a family with alcohol problems significantly affects their character shaping and has an impact on their whole adult lives. Such persons should be attended with special care, they should be helped to raise awareness and fight inappropriate upbringing attitudes that were developed during the childhood. Becoming aware of the problems and an appropriate therapy give tangible results and change the life of such persons for the better. They help them normally and fully function in the society. It is worth to direct such persons to an appropriate children of alcoholics help centres and during the period of immediate preparation for marriage to show them the characteristics of a normal family, to help in marriage and family preparation. It often is a long-lasting process, however, it gives tangible results. This is not only the task for the immediate family and friends but especially for the priests, family psychologists and persons who deal with preparation for marriage professionally.

Thum. Grzegorz Kozłowski

Informacje ogólne

Rada Naukowa:

Abp dr hab. Andrzej Dzięga, Prof. KUL
Dr hab. Marta Greszata – Telusiewicz, Prof. KUL

Konsultanci językowi:

Język angielski:

Mgr Paweł Czocho
Mgr Michał Skowroński

Język francuski:

Mgr Małgorzata Walencik

Język hiszpański:

Ks. dr Julian Głowacki

Język niemiecki:

Ks. dr Grzegorz Jankowiak

Język włoski:

Ks. dr Julian Głowacki

Redaktor naczelny:

dr Piotr Telusiewicz

Opracowanie techniczne:

dr Piotr Telusiewicz

Recenzenci:

Polskie prawo rodzinne:

Prof. dr hab. Henryk Cioch
Dr hab. Marek Andrzejewski, Prof. US
Dr hab. Zbigniew Kuniewicz, Prof. US

Kościelne prawo procesowe:

Ks. Prof. dr hab. Tomasz Rozkrut, UP JP II
O. Prof. Piotr Skonieczny, O.P., Angelicum, Roma
Ks. Dr hab. Tadeusz Syczewski, Prof. KUL

Recenzenci dodatkowi:

Abp dr hab. Andrzej Dzięga, Prof. KUL
Dr hab. Marta Greszata – Telusiewicz, Prof. KUL
Ks. dr hab. Piotr Stanisławski, Prof. KUL

Adres redakcji:

Collegium Jana Pawła II
p. 535
Al. Raławickie 14
20 - 950 Lublin

tel. (81) 4453539

Email

czlowiek.rodzina.prawo@gmail.com

Wydawca:

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Al. Raławickie 14
Lublin 20 - 950

Czasopismo internetowe wpisane do prowadzonego przez
Sąd Okręgowy w Lublinie rejestru dzienników i czasopism
pod poz. Rej. Pr. 1222.

Data wydania: 30 czerwca 2013 roku

ISSN 2299 - 0283